

Strateški plan

2011. – 2016.

Split, 08. svibnja 2011.

Izdavač:

Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce

Izdavač:

Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj **Sunce**

Obala hrvatskog narodnog preporoda 7/III

21 000 Split, Hrvatska

Tel: +385 21 360 779

Fax: +385 21 317 254

info@sunce-st.org

www.sunce-st.org

Uredile:

Gabrijela Medunić-Orlić i Zrinka Jakl

Suradnici:

Ljiljana Prebanda

Patricija Granić

Milena Šijan

Mosor Prvan

Srđan Uljević

Stele Lađarević

Izrada ovog Strateškog plana omogućena je temeljem financijske potpore Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva u skladu s Ugovorom o financiranju institucionalne potpore broj 421-02/09-PP-6/24-1. Mišljenja izražena u ovoj publikaciji su mišljenja autora i ne izražavaju nužno stajalište Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva.

SADRŽAJ

UVOD	5
I. PREGLED DOSTIGNUĆA	7
Doprinos zaštiti prirode, posebno upravljanju zaštićenim područjima	7
Promocija principa i praksi koji doprinose održivom razvoju	9
Sudjelovanje javnosti u pitanjima vezanim uz okoliš, prirodu i održivi razvoj	11
Edukacija o zaštiti okoliša i prirode u okviru odgojno obrazovnog procesa	12
Organizacijski razvoj	13
II. ANALIZA OKRUŽENJA I OKOLIŠNE POLITIKE	15
Zaštita okoliša i prirode u Hrvatskoj i svijetu.....	15
Okvir za djelovanje organizacija civilnoga društva u području zaštite okoliša i prirode	17
III. PARTNERI I DIONICI ORGANIZACIJE.....	21
IV. SWOT ANALIZA	25
V. VIZIJA, MISIJA, VRIJEDNOSTI I PRINCIPI DJELOVANJA	27
VI. CILJEVI, KLJUČNE AKTIVNOSTI I POKAZATELJI POSTIGUĆA ZA RAZDOBLJE OD 2011. DO 2016....	29
VII. POTREBNI RESURSI I KAPACITETI ZA POSTIZANJE CILJEVA	35
VIII. PRILOZI.....	41

UVOD

Tijekom 2010. godine istekao je trogodišnji strateški plan Udruge Sunce. Kroz proteklo razdoblje strateško planiranje pokazalo se kao jedan od ključnih elemenata za uspješan rad i djelovanje Sunca. Početkom 2011. godini započeli smo novi proces strateškog planiranja pri čemu je zaključeno kako Sunce ima dovoljno znanja, stečenih iskustava i raspoloživih resursa za planiranje u duljem vremenskom roku. Stoga se ovaj strateški plan odnosi na petogodišnje razdoblje, odnosno na razdoblje od 2011. do 2016. godine. U razdoblju 2013/2014. godine planira se održavanje radionice na kojoj će se procijeniti realizacija plana i ostvarenih postignuća te se prema potrebi uvrstiti izmjene i dopune.

Strateško planiranje uključivalo je i radionicu koja je održana u Institutu MEDILS u Splitu, 28. veljače te 1. i 2. ožujka 2011. Radionica je održana uz konzultacije i facilitiranje Nataše Škrbić, konzultantice za javni i neprofitni sektor. U izradu strateškog plana kroz analizu dosadašnjih rezultata i pripremu njihova pregleda, aktivno sudjelovanje na radionici i pripremu dokumenta strateškog plana bili su uključeni: **Zrinka Jakl** (predsjednica Upravnog odbora), **Gabrijela Medunić-Orlić** (programska voditeljica), **Patricija Granić** (suradnica pravnica), **Milena Šijan** (suradnica na programu Zaštite prirode), **Mosor Prvan** (suradnik na programu Zaštite prirode), **Srđan Uljević** (suradnik na projektu), **Ljiljana Prebanda** (vanjska suradnica), **Stela Lađarević** (voditeljica računovodstva i administracije).

Sredstva za izradu strateškog plana, osigurana su iz Institucionalne potpore Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva koje je Sunce korisnik u razdoblju od 2010.-2012. godine te im se ovim putem još jednom zahvaljujemo na pruženoj podršci.

PREGLED DOSTIGNUĆA

Udruga za zaštitu okoliša Sunce osnovana je 15.9.1998., kao reakcija na rastuće potrebe društva za kvalitetnim usmjeravanjem, uočavanjem i rješavanjem problematike zaštite okoliša, a u cilju osiguranja prirodnog tijeka ekoloških procesa.

Od svog osnutka Udruga Sunce se intenzivno razvijala, a 2005. godine zbog brojnih projekata koji su se provodili s ciljem očuvanja prirode i poticanja održivog razvoja preimenovana je u Udrugu za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce. Od iste godine aktivnosti i projekti Sunca provode se kroz četiri programa; Zaštita prirode, Zeleni telefon, Otpad i Centar znanja. Velik dio aktivnosti ovih programa se preklapa, posebice edukativne aktivnosti programa Centar znanja koje svoje temelje pronalaze u znanjima i iskustvima stečenim kroz provedbu ostalih programa. Paralelno se provodi i nekoliko neovisnih projekata i inicijativa.

Od 2005. godine do danas postali smo vodeća organizacija za zaštitu okoliša i prirode na području Dalmacije čija su znanja, vještine i stručnost prepoznati među različitim sektorima, kako na nacionalnoj tako i na međunarodnoj razini. Posljednjih nekoliko godina velik dio aktivnosti usmjerava se na zaštitu prirodnih resursa Jadranskog mora čime se područje naših direktnih aktivnosti proširuje i obuhvaća mediteransku Hrvatsku, a kroz suradnju i šire područje.

Doprinos zaštiti prirode, posebno upravljanju zaštićenim područjima

Očuvana priroda je jedna od temeljnih vrijednosti Hrvatske. Čovjek je neraskidivo povezan sa prirodom čija degradacija dovodi do gubitka prirodnih resursa i smanjenja kvalitete života. Priroda predstavlja i resurs o kojem ovisi turizam, jedna od naših najjačih gospodarskih grana.

Djelovanje na području zaštite prirode organizirali smo kroz nekoliko aktivnosti:

Sudjelovanje u izradi zakonodavnih dokumenata, lobiranje i zagovaranje

Značajne kapacitete Udruga je izgradila na području zaštite i upravljanja morem koje i dalje u glavnom fokusu našeg djelovanja. Očuvanju bioraznolikosti Jadranskog mora doprinosimo pružajući podršku institucijama vezanim za upravljanje morskim zaštićenim područjima i to kroz facilitiranje izrade planova upravljanja, poticanje razvoja standarda u upravljanju, međusektorske suradnje, uključivanje dionika, jačanju kapaciteta te razmjeni znanja i iskustava na nacionalnoj i međunarodnoj razini.

Suradnju smo razvili s Ministarstvom kulture, Državnim zavodom za zaštitu prirode (DZZP-om), NP Brijuni, PP Telašćica, NP Kornati, NP Mljet, obalnim županijskim javnim ustanovama za upravljanje zašti-

ćenim područjima, ali postupno i s institucijama i udrugama iz drugih sektora (turizam, ribarstvo, prostorno planiranje i dr.). Uspostavljeni su i brojni međunarodni kontakti te je unaprijeđeno partnerstvo s WWF-om.

Jedan od značajnih uspjeha na području zaštite prirode je uspješno provedeno lobiranje i zagovaranje za pokretanje procesa zaštite otoka Lastova u kategoriji parka prirode te njegovu konačnu uspostavu 2006. godine. Lastovsko otočje je i dalje u fokusu našeg djelovanja kroz usku suradnju s Javnom ustanovom PP Lastovsko otočje i svim dionicima na izradi plana upravljanja ovim područjem i općenito jačanju kapaciteta ovog parka.

Od 2004. godine do danas aktivno smo uključeni u praćenje procesa pridruživanja Republike Hrvatske Europskoj uniji na području zaštite prirode i uspostavi ekološke mreže i mreže Natura 2000. Kroz suradnju i razmjenu iskustava s organizacijama iz drugih europskih zemalja, sudjelovanje na biogeografskim seminarima, praćenje i sudjelovanje u donošenju hrvatskih zakonodavnih i strateških dokumenata vezanih uz zaštitu prirode i upravljanje prirodnim resursima, praćenje provedbe zakonodavstva na lokalnoj razini stekli smo znanje i iskustvo u ovoj problematici koje nam omogućuje aktivno sudjelovanje u procesu donošenju odluka.

Istraživanja

Svoj doprinos dali smo u prikupljanju podataka i istraživanju bioraznolikosti kopna i mora. Razvijena je metodologija kartiranja vrsta i staništa podmorja, izrađene su inventarizacijske pločice i priručnik, DVD, educirani su volonteri te je kroz posljednjih 6 godina u istraživačkim terenima sudjelovalo preko 40 volontera i odrađeno je 5000 volonterskih sati. Volonterski program smatramo značajnim postignućem ne samo zbog prikupljenih podataka već i zbog ulaganja u novu generaciju biologa s većim senzibilitetom za zaštitu prirode, suradnju i rad civilnoga sektora.

Podaci o morskim vrstama i staništima prikupljeni su na preko 400 lokacija u Jadranu, izrađene su digitalne karte za područje Brijuna, Lastovskog otočja, dijelove Splitsko-dalmatinske županije i Dugog otoka. Na temelju prikupljenih podataka izrađeno je nekoliko stručnih studija, vezanih uz stanje podmorja i obalnih staništa. Sunce je kroz različite projekte bilo uključeno i u prikupljanje podataka o bioraznolikosti kopna, prikupljeni su podaci o rasprostranjenosti vidre na području alpske i mediteranske biogeografske regije na osnovu kojih smo u suradnji s DZZP-om izradili znanstveno stručnu podlogu za akcijski plan zaštite vidre, inventarizirane su plaže na području Dalmacije te flora rezervata Pantan. Kroz projekte smo također podržali stručna i znanstvena istraživanja u sektoru turizma i ribarstva. Sve veći broj aktivnosti usmjeren je uspostavi praćenja stanja bioraznolikosti.

Edukacija i informiranje

Aktivnosti s ciljem jačanja svijesti javnosti o potrebi zaštite prirode sastavni su dio gotovo svih projekata. Edukativne aktivnosti, poput radionica i predavanja većinom su bile usmjerene na učenike i nastavnike osnovnih i srednjih škola, a informativne na šire građanstvo. Kako bi potaknuli i olakšali nastavu izdali smo priručnik za edukaciju o morskom okolišu Eksperimentirati Miramare te CD-ROM Bioraznolikost. Također smo izdali cijeli niz različitih brošura i plakata; Park prirode Lastovsko otočje, Lošinjski rezervat, Kitovi i dupini u Jadranu, Morske kornjače u Jadranu, Minimalne dozvoljene duljine riba, rakova i školjkaša, Pakleni otoci, Vrulja itd. Pod motom Neka plavo ostane plavo tiskane su višejezične brošure i plakat te osmišljena izložba na temu zaštite podmorja, održane su brojne radionice za djecu te predavanja za

ciljane skupine. Izložba je u dvije godine obišla preko 20 gradova i općina, a redovito se nadopunjuje novim fotografijama i materijalima. Surađivali smo s Hrvatskom gorskom službom spašavanja (HGSS) u izradi planinarsko-turističkih vodiča za Vis, Lastovsko otočje, Biokovo i Omišku Dinaru. Sufinancirali smo tisak slikovnica Nino otkriva more i Modro putovanje. Brošure Sudjelovanje javnosti u zaštiti prirode i Ekološka mreža u zaštiti prirode imale su za cilj informirati širu javnost te posebno predstavnike lokalne uprave o važnosti zaštite prirode, zakonodavstvu i uključivanju javnosti.

Za zasluge na području zaštite prirode Sunce je nagrađeno međunarodnim priznanjem, WWF Award for Conservation Merit, koje nam je dodijeljeno na godišnjoj konferenciji WWF-a održanoj 2008. godine u Turskoj.

Promocija principa i praksi koji doprinose održivom razvoju

Održivi razvoj pretpostavlja upotrebu resursa danas, na način koji omogućuje njihovu dostupnost budućim generacijama. Održivo gospodarenje otpadom i promocija održivih principa u turizmu u fokusu su našeg interesa.

Održivo gospodarenje otpadom

Jedan od ključnih problema današnjeg društva je problem stvaranja i postupanja s otpadom koji se ocrtava u ponašanju pojedinaca, organizacija i društva u cjelini. Problem otpada izravno odražava potrošački mentalitet koji prevladava u današnjem društvu te je istovremeno izuzetno poguban za prirodu i okoliš. Stoga smo velik dio aktivnosti usmjerili na promociju odgovornog postupanja s otpadom. Kod ključnih dionika i šire javnosti podižemo svijest o važnosti promjene ponašanja svakog pojedinca, organizacije i društva u cilju izbjegavanja i smanjivanja stvaranja otpada te njegova odvojenog prikupljanja i recikliranja. Vodimo se načelom da današnje društvo ne bi smjelo otpad odlagati u okoliš brže nego što ga priroda može razgraditi.

Djelovanje na ovom području organizirali smo kroz sljedeće aktivnosti:

Poticanje i omogućavanje primjene principa održivog gospodarenja otpadom u praksi

Uz sustav prikupljanja otpadnog papira putem kartonskih kutija koji je nastao na inicijativu Sunca te se provodi u Splitu i okolici od 2001. godine, Sunce je uspostavilo i sustav odvojenog prikupljanja baterija u odgojno-obrazovnim ustanovama na području Splitsko-dalmatinske županije.

Ovim još jednom naglašavamo važnost odvojenog prikupljanja otpada, posebice opasnog te istovremeno djelujemo edukativno za najmlađe naraštaje omogućavajući ekološki odgovorno ponašanje. Prikupljanje otpadnih baterija provodi se u 31 školi, kojima je Sunce besplatno osiguralo spremnik. Nakon početnih poteškoća u organiziranju skupljanja prikupljenih baterija sklopljen je sporazum o suradnji s tvrtkom CIAN d.o.o. koja trenutno prikuplja baterije s ovih lokacija.

Zagovaranje za unaprjeđenje politika zaštite okoliša na području otpada

Praćenje politike gospodarenja otpadom na lokalnom i nacionalnom nivou odvijalo se kroz sudjelovanje na okruglim stolovima, radionicama, radnim skupinama, simpoziju o gospodarenju otpadom, sudjelovanje u javnim raspravama za donošenje zakonodavstva te planova gospodarenja otpadom te komunikaciju i suradnju sa Zelenim forumom i različitim inicijativama. Kontinuirano smo naglašavali naše stajalište o štetnosti planiranog Centra za gospodarenje otpadom u Lećevici.

Na inicijativu i zahtjev Sunca za poštivanjem zakonskih odredbi na području zaštite okoliša i sudjelovanja javnosti, Grad Split je u 2008. godini objavio poziv za javnu raspravu o Planu gospodarenja otpadom u kojoj smo i sami sudjelovali te je dio naših prijedloga i komentara usvojen.

Sudjelovali smo i u javnoj raspravi za Plan gospodarenja otpadom Grada Kaštela u 2009. koja je također organizirana na našu inicijativu upućenu Gradu Kaštela i izrađivaču Plana. Održano je niz sastanaka s predstavnicima lokalnih struktura vlasti i to posebice u Splitu dok smo za Vis, Makarsku, Grohote, Supetar, Nerežišća, Stari Grad i Lastovo održali zasebna predavanja o odgovornom postupanju s otpadom i primjerima dobre prakse.

Edukacija i informiranje javnosti

Izdan je niz edukativno informativnih materijala koji su na različite načine distribuirani korisnicima. Brošure Kompostiranje i Odvojeno prikupljanje otpada dijelile su se građanima na Braču te u Splitu i okolici zajedno sa uplatnicama za komunalnu naknadu, a brošura Gospodarenje otpadom na području Split-sko-dalmatinske županije – zakonske obveze i praksa dostavljena je svim općinama i gradovima na području županije. Izrađeni plakati Smanji, Ponovno koristi i Recikliraj te Opasni otpad korišteni su kao sastavni dio izložbi postavljenih prilikom javnih događanja i u školama. Značajna pažnja posvećena je i izradi edukativnih materijala namijenjenih učenicima i nastavnicima osnovnih i srednjih škola, te su izdani CD-ROM Otpad, nastavno sredstvo i pomagalo za edukaciju o otpadu u osnovnim i srednjim školama, Zbirka Otpad prateća CD-ROM-a Otpad te bojanka Priroda reciklira.

Promocija održivih principa u turizmu

Turizam predstavlja jednu od najvažnijih gospodarskih djelatnosti na području Dalmacije, ostvaruje velike prihode, ali ima i potencijalno visok stupanj utjecaja na okoliš. Kako bi potaknuli prakse koje smanjuju ovaj negativan utjecaj 2008. godine krenuli smo u izradu Programa okolišno odgovornog upravljanja malim turističkim objektima EkoPartner. Definirana su 33 kriterija koje svaki turistički objekt treba poštivati ukoliko želi biti EkoPartner, a koji se nalaze raspoređeni u osam kategorija (voda, otpad, energija, buka, hrana, edukacija i komunikacija, lokalne vrijednosti i transport). Njihova djelomična provedba započeta je u 16 pilot turističkih objekata, od čega je 6 u Dalmaciji kao dio programa EkoPartner Udruge Sunce (mali obiteljski smještajni kapaciteti, mali obiteljski hoteli te apartmani) i 10 u Istri kao dio programa Udruge Zelena Istra (seoska turistička domaćinstava, ruralne kuće za odmor). Razvijen je vizualni identitet programa EkoPartner, web stranica, održana su javna predstavljanja, nekoliko radionica, tiskan je priručnik te platnene vrećice za promociju Programa. Trenutno su aktivnosti usmjerene na daljnju promociju Programa te iznalaženje sredstava za njegovo daljnje financiranje.

Sudjelovanje javnosti u pitanjima vezanim uz okoliš, prirodu i održivi razvoj

Jedino aktivnim sudjelovanjem svih građana moguće je postići zaštitu okoliša, prirode i održivi razvoj. Shvaćajući važnost uključivanja i poticanja građana na aktivan doprinos provodimo različite aktivnosti.

Zeleni telefon

Od 1999. godine provodi se projekt Zeleni telefon kao dio Mreže Zelenih telefona Republike Hrvatske. Cilj Zelenog telefona je poticanje sudjelovanja javnosti u rješavanju problema lokalne zajednice iz sfere zaštite okoliša i očuvanja prirode. U 2010. godini Mrežu Zelenih telefona RH činilo je još 10 udruga s područja Hrvatske, a zajednički cilj je uspostavljanje jednog Zelenog telefona u svakoj Županiji. Sunce je kroz ovaj program postalo prepoznatljivo široj javnosti na području Dalmacije kao relevantna adresa za savjete i informacije u pitanjima zaštite okoliša i prirode, ali i konkretna rješenja. Zeleni telefon omogućava jačanje odnosa sa građanima i lokalnim nadležnim tijelima, neovisno praćenje stanja u okolišu i brzo uočavanje lokalnih problema. Ostvaruje se veća suradnja i komunikacije svih aktera zaštite okoliša i prirode te jača uloga Sunca kao relevantnog partnera.

Kontinuirani rad Zelenog telefona putem kojeg već 12 godina građanima Splitsko-dalmatinske i Dubrovačko-neretvanske županije pružamo informacije o njihovim mogućnostima i pristupu odgovornim institucijama smatramo jednim od važnijih postignuća. Od 2006. godine svjesni činjenice sve veće važnosti pravnog djelovanja u zaštiti okoliša na Zelenom telefonu zapošljavamo pravnicu čime djelovanje Sunca postaje još relevantnije i kvalitetnije. Od 2007. godine u suradnji s Radio Dalmacijom jedanput tjedno emitiramo emisiju Zeleni telefon, a do danas je emitirano stotinjak emisija putem kojih informiramo građane i nastojimo ih potaknuti na djelovanje.

Dugi niz godina najveći broj poziva vezan je uz otpad što ukazuje na važnost ovog problema za građane. Godišnji broj poziva kroz posljednje tri godine stagnira i kreće se oko 200, međutim porastao je udio riješenih slučajeva.

Program zaštite okoliša Splitsko-dalmatinske županije (2008.) prepoznao je važnost Zelenog telefona. U njemu se u okviru „mjere unapređenja sustava aktera zaštite okoliša u SDŽ“ kao mjera 9. navodi da Zeleni telefon zaslužuje trajnu potporu kao izuzetno koristan instrument za šire i kvalitetnije uključivanje građana u rješavanje problematike okoliša. Unatoč tome financijska potpora Grada Splita i Županije za Zeleni telefon je u razdoblju od 2009.-2011. značajno smanjena, posebice od strane Županije čime je rad znatno otežan.

Poticanje javnosti na sudjelovanje u pitanjima vezanim uz okoliš, prirodu i održivi razvoj i sudjelovanje Sunca u relevantnim procesima

Istinsko sudjelovanje javnosti tek je u začecima u Hrvatskoj te smo kroz organiziranje i održavanje seminara i predavanja o sudjelovanju javnosti u zaštiti prirode i okoliša, izdavanjem publikacija te pružanjem informacija o nacionalnim i međunarodnim zakonskim okvirima i praksama vezanim uz sudjelovanje javnosti doprinijeli razvoju demokratskog procesa, boljoj informiranosti i većoj participaciji građana. Uz organizaciju 5 seminara na temu „Sudjelovanje javnosti u zaštiti prirode“ u gradovima Hrvatske, boljoj

informiranosti i interesu građana svjedoče i sve češći pozivi građana vezanih uz sudjelovanja javnosti u postupcima procjena utjecaja na okoliš i prirodu.

Kroz svoj rad nastojimo potaknuti javnost i ciljane skupine na sudjelovanje u relevantnim pitanjima. Za predstavnike lokalnih uprava općina i gradova te javnih ustanova za zaštitu prirode održali smo 2 seminara „Nacionalna ekološka mreža i Natura 2000 - obaveze i mogućnosti za općine i gradove“. Slijedom rezultata kartiranja podmorja Paklenih otoka u suradnji s nadležnim institucijama, u Hvaru je organizirana radionica za dionike tijekom koje su prezentirani rezultati i preporuke te se raspravljalo o mogućnostima zaštite i razvoja upravljanja ovog područja Ekološke mreže i budućeg područja Natura 2000. Sudjelovali smo u nizu javnih rasprava za relevantne zakonodavne dokumente (Nacrt prijedloga Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša, Nacrt prijedloga Uredbe o procjeni utjecaja zahvata na okoliš i Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš, Pravilnik o ocjeni prihvatljivosti zahvata za Ekološku mrežu), prostorne planove, studije utjecaja na okoliš. Također smo bili uključeni u radnu grupu za izradu Prijedloga nacrtu revizije Nacionalne strategije i akcijskog plana zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti (NSAP).

Edukacija o zaštiti okoliša i prirode u okviru odgojno obrazovnog procesa

Sunce od samog osnutka ističe važnost edukacije svih naraštaja o potrebi zaštite okoliša, očuvanja prirode i principima održivog razvoja. Edukaciju učenika osnovnih i srednjih škola provodimo kroz različite projekte koji su usmjereni samo na edukaciju ili edukacija predstavlja jedan dio projekta. U suradnji s ostalim programima Sunca izrađen je cijeli niz edukativnih materijala namijenjenih učenicima i nastavnicima osnovnih i srednjih škola.

Godišnje se održi 40-50 različitih edukativnih aktivnosti za učenike osnovnih i srednjih škola; radionica, predavanja, škola u prirodi na kojima sudjeluje oko 1000 do 1400 učenika.

Trenutno pružamo 13 različitih edukativnih aktivnosti koje se unaprjeđuju u skladu s novim saznanjima iz područja zaštite okoliša i prirode te redovito osmišljavamo nove.

Predstavnici Sunca sudjeluju u svojstvu predavača na županijskim i međuzupanijskim stručnim vijećima nastavnika, na kojima smo u nekoliko navrata predstavljali spomenute edukativne materijale posebice interaktivne CD-ROM-ove, a za koje su interes pokazali i nastavnici iz drugih dijelova Hrvatske. U 2010. godini organizirali smo aktivnosti koje su se istovremeno provodile u više škola, poput natjecanja u prikupljanju baterija i kviza o poznavanju bioraznolikosti održanog povodom obilježavanja 2010. godine kao Međunarodne godine biološke raznolikosti. U natjecanju prikupljanja baterija sudjelovalo je 25 osnovnih i srednjih škola na području Županije, a u kvizu 15 škola i više od 700 učenika. Škole se uključuju i u obilježavanje okolišnih datuma posebice Dana planeta Zemlje. U razdoblju 2007.-2010. izdano je oko 2200 platnenih vrećica kojima su se promovirali principi odgovornog postupanja s otpadom te potreba očuvanja bioraznolikosti. Platnene vrećice distribuirane su prilikom održavanja edukativnih aktivnosti i javnih događanja.

Stečena znanja i iskustva iz prakse prenosimo i na studentsku populaciju i to kroz organizaciju predavanja na fakultetima, treninga i volontiranja u Suncu. Također je proveden internship studenata Ekonomskog fakulteta u Splitu i Ekonomskog fakulteta u Puli te je započeta provedba stručne prakse u Suncu. Suradnja s fakultetima i institutima te praktičan rad sa studentima ključni su za razvoj novog kadra koji će se moći nositi s izazovima zaštite prirode i okoliša koji povezuju različite znanstvene discipline.

U razdoblju 2007.-2010. godine uspješno su provedena dva EU projekta u okviru programa Interreg i FP7 na kojima je Sunce bilo partner, a nositelji su bili Sveučilište u Splitu i Sveučilište u Barceloni.

Nastojimo utjecati i na nacionalne politike obrazovanja, sudjelovali smo u radnoj skupini za izradu Akcijskog plana za obrazovanje za održivi razvitak radi provedbe Strategije održivog razvitka Republike Hrvatske i Strategije obrazovanja za održivi razvoj UNECE-a.

Organizacijski razvoj

Ljudski potencijali i organizacija rada

Broj zaposlenika u Suncu se od 2005. godine kreće između 5 i 8 zaposlenih. Trenutno je zaposleno 7 visoko obrazovanih osoba od čega dvije osobe temeljem Ugovora o radu na neodređeno vrijeme. Također surađujemo s nekoliko vanjskih suradnika. Sunce ima Etički kodeks kojim su regulirana temeljna načela međusobnih odnosa i komunikacije. Kontinuirano ulažemo u razvoj organizacije i unaprjeđujemo poslovanje. Zaposlenici redovito sudjeluju na različitim usavršavanjima s ciljem unaprjeđenja postojećih i stjecanja novih znanja i vještina.

Volonteri

Bez pomoći volontera mnoge aktivnosti u Suncu ne bi mogle biti provedene u današnjem opsegu. Stoga neprestano nastojimo unaprijediti organizaciju rada s volonterima u cilju postizanja što veće učinkovitosti u djelovanju Sunca i kvalitetnijeg uključivanja volontera. Volonteri sa Suncem sklapaju volonterski ugovor kojim se određuje između ostalog i aktivnosti na kojima će volonter raditi te osoba zadužena za vođenje i nadzor volontera. U razdoblju od 2008. do 2010. u Suncu je ostvareno više od 5200 volonterskih sati kroz volontiranje na projektima, prilikom provedbe javnih događanja te na terenskim istraživanjima. Volonterski program se i dalje razvija posebice program volontiranja u okviru programa Zaštite prirode gdje je u aktivnostima istraživanja podmorja godišnje uključeno oko 20 do 30 volontera.

Iskustvo upravljanja projektima

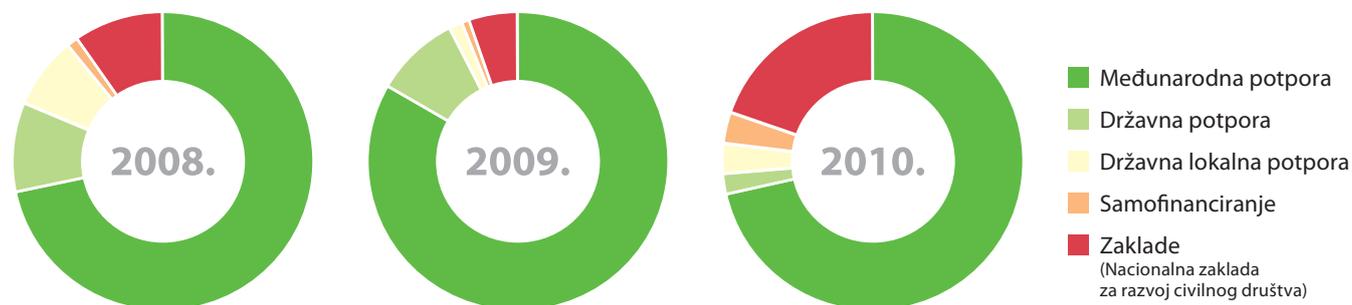
Od svog osnutka Sunce je uspješno provelo i sudjelovalo u preko 100 projekata financiranih putem međunarodnih, državnih i lokalnih potpora kao i donacija iz poslovnog sektora. Samo u razdoblju od 2005. do 2010. upravljali smo sa 3 EU projekta dok smo kao partner sudjelovali na 10. Popis provedenih projekata, izvora financiranja i visine financijskih sredstava od 1998. do 2011. nalazi se u Prilogu I.

Financiranje

Jedno od značajnijih postignuća smatramo relativno stabilan proračun Sunca čemu je svakako doprinijela raznolikost izvora financiranja, institucionalna potpora Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva te dugogodišnje partnerstvo s WWF-om. Institucionalnom razvoju i stabilizaciji Sunca posebno je

doprinijela podrška Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva i to za razdoblje od 2006. do 2008. te ponovno nakon jednogodišnje pauze za razdoblje od 2010. do 2012.

Slika 1. Pregled izvora financiranja Udruge Sunce od 2008. do 2010. godine

Osiguranje kvalitete

Uvođenje *Sustava osiguranja kvalitete neprofitnih organizacija (SOKNO)* započelo je još 2006. godine, od kada intenzivno radimo na unaprjeđenju organizacije i upravljanja. Za potrebe organizacijskog razvoja planiraju se i održavaju različite radionice i predavanja te je 2008. godine održana radionica iz financijskog upravljanja, a 2010. godine o upravljanju ljudskim resursima. Kako bi našu djelatnost učinili što transparentnijom, na internetskim stranicama Sunca redovito objavljujemo podatke o aktivnostima, godišnja financijska i narativna izvješća, donatore i projekte, informacije o upravnim tijelima i zaposlenicima.

Prepoznatost među državnim i međunarodnim organizacijama unutar sektora

Sunce je na nacionalnoj i međunarodnoj razini prepoznato kao relevantan partner u procesima odlučivanja i projektima posebice onima vezanim uz očuvanje prirode. Prepoznati smo po odgovornosti, kreativnosti i visokoj profesionalnosti u radu.

ANALIZA OKRUŽENJA I OKOLIŠNE POLITIKE

Zaštita okoliša i prirode u Hrvatskoj i svijetu

Globalne promjene, ugroženost kvalitete života i brzina razmjena informacija utječu na porast ekološke svijesti građana i shvaćanja kako je problem očuvanja prirode i okoliša ujedno i problem zaštite čovjeka. Pitanja klimatskih adaptacija, usporavanja klimatskih promjena i industrijskog onečišćenja, očuvanja bioraznolikosti sve više se nameću kao prioritet u financiranju i planiranju.

Ipak osviještenost javnosti još uvijek je nedovoljno praćena praktičnim i odlučnim djelovanjem na globalnoj i lokalnoj razini.

Često se pribjegava parcijalnim rješenjima zanemarujući ključne uzroke problema u okolišu, a to su pretjerana potrošnja i pretjeran rast ljudske populacije. Tako se i dalje ekonomski ciljevi i kratkoročna dobit nameću na političkoj i pravnoj razini te predstavljaju polazište društvenog djelovanja. Tržište svoje djelovanje temelji na pogrešnoj pretpostavci neograničena rasta, a prevladavajući antropocentrični pogled uvjerava nas kako je moguće ostvariti dobrobit čovjeka neovisno o drugim vrstama vodeći nas upravo ka sve većem ugrožavanju dobrobiti čovjeka. Nude se i razvijaju tehnološka rješenja u različitim segmentima (energija, zbrinjavanje otpada, nanotehnologija, upravljanje i dr). Prije njihove primjene često se zanemaruje jedan od ključnih principa u zaštiti okoliša, princip predostrožnosti i ograničenosti prirodnih resursa. U Hrvatskoj nedostaje kompetentnih stručnjaka koji bi procijenili prednosti i nedostatke novih tehnologija što je dodatni rizik za okoliš, osobito ako se radi o velikim investicijama.

S druge strane zaštita okoliša i prirode postaje visoko rangirana kao društveno važna problematika te se postupno integrira u sve segmente gospodarstva i izvršne vlasti. Na međunarodnoj razini potiče se razvoj zelenih tehnologija, zelenih gradova, gradnja nisko energetske građevine, korištenje obnovljivih izvora energije, ekološki turizam, ekološka poljoprivreda, ekološka ekonomija i dr. U Hrvatskoj je integracija problematike zaštite okoliša i prirode u tijeku i još uvijek nije u dovoljnoj mjeri zastupljena u znanstvenim, visokoškolskim i odgojno-obrazovnim institucijama, a posljedično ni u drugim sektorima. Visoko i srednje školstvo ne prati potrebe privrede na lokalnoj razini te se često ne uzimaju u obzir globalne promjene koje se već odražavaju ili će se u budućnosti odraziti na Hrvatsku.

Prakse koje svoje pozitivne rezultate već bilježe u svijetu, poput korištenja obnovljivih izvora energije, odvojenog prikupljanja i recikliranja otpada ili primjerice uspostava morskih rezervata (no-take zone) u Hrvatskoj su tek u začetku ili se provode u vrlo malom opsegu da bi mogle imati značajniji i vidljivi ekonomski utjecaj te pozitivan utjecaj na stanje okoliša i prirode. Također, postoji cijeli niz administrativnih, zakonodavnih, financijskih i inih prepreka za sve one koji nastoje pokrenuti nešto od navedenog. Ipak, na lokalnim razinama građani se sve češće udružuju u svrhu ostvarivanja svojih prava vezanih uz kvalitetu okoliša, premda se ove inicijative najčešće događaju tek kada su ova prava direktno ugrožena, što je često prekasno.

Ekonomsko i socijalno okruženje

Daljnja ekonomska nestabilnost, nezaposlenost, smanjen broj investicija, ovisnost o neobnovljivim izvorima energije te rast njihove cijene prijetnja su kako stabilnosti društva tako i okolišu, no mogu istovremeno potaknuti pozitivne promjene u smjeru održivosti.

Sve je veća svijest te raste pritisak na procjenu i uzimanje u obzir stvarnih vrijednosti prirodnih resursa.

U svijetu u kojem prevladava kapitalizam kao društveno uređenje pojavljuju se naznake odgovornijeg i humanijeg društva u vidu poticanja i zagovaranja društveno odgovornog poslovanja i sve većeg poticanja razvoja socijalnog poduzetništva. Istovremeno, kao suprotnost ovim pozitivnim pomacima prisutno je daljnje raslojavanje društva odnosno produbljivanje jaza između bogatih i siromašnih.

Društvene promjene očituju se i u razvoju svijesti o ulozi žena te rastu njihovih prava koje za posljedicu imaju rast udjela žena u upravljačkim strukturama vlasti i posla. Zamijećen je većinski udio žena u poslovima zaštite prirode i okoliša što se prepisuje većem interesu žena za društvena pitanja, interdisciplinarnom/ multidisciplinarnom pristupu u traženju rješavanja te njihovu pridavanju manjeg značaja financijskim ciljevima.

Unatoč razvoju ekološke svijesti, u Hrvatskoj je i dalje velik dio društva usmjeren na zadovoljavanje primarnih potreba i stjecanje društvenog statusa kroz materijalna dobra.

Gospodarska kriza na lokalnoj razini rezultirala je i time da se socijalna pitanja redovito stavljaju ispred pitanja zaštite okoliša i prirode, a prirodni resursi Hrvatske nastavljaju biti izloženi pritisku neodrživog korištenja i kratkoročnog profita u ime gospodarskog oporavka.

Upravo Vlada često štiti interese poslodavca na štetu javnog interesa i javnog dobra. Posljedično, javna dobra se komercijaliziraju, a najvrjedniji prirodni resursi, poput voda, mora i bioraznolikosti izloženi su sve većem pritisku što za posljedicu ima nezadovoljstvo dijela građana i pogoršanje stanja u okolišu. Paralelno na tržištu se javlja tendencija komercijalizacije svega što nosi „eko“ predznak što je svakako u opreci s istinskom zaštitom okoliša.

Institucionalni i zakonodavni okvir tijekom procesa pristupanja EU

Proces pristupanja EU značajno je utjecao na formiranje institucionalnog i zakonodavnog okvira kao i njegovu provedbu. Institucionalni i zakonodavni okvir u zaštiti prirode i okoliša iznimno je složen, pitanja zaštite okoliša i prirode protežu se kroz brojne sektore, zakone, pravilnike te međunarodne dokumente kojih je Hrvatska potpisnica. Mnoštvo nacionalnih zakonodavnih dokumenata međusobno nije usklađeno što produbljuje sukobe i smanjuje efikasnost njihove provedbe. Ovo proizlazi iz potrebe da se hrvatsko zakonodavstvo što prije uskladi s europskim te iz još uvijek nedovoljno razvijene suradnje između pojedinih ministarstava i sektora. Zbog procesa pristupanja EU, izmjene i donošenje novih zakonskih dokumenata te uvođenje novih standarda događaju se gotovo na dnevnoj razini. Dio europske stečevine svjesno je loše prenesen u hrvatsko zakonodavstvo. Postoji cijeli niz neusklađenosti te se često zakonodavstvo raznoliko tumači, ova situacija dodatno otežava provedbu na lokalnoj razini čime se gubi vjerodostojnost zakonodavstva te povjerenje građana u pravnu državu. Nije rijedak slučaj da

upravo udruge upozoravaju tijela vlasti i različite institucije posebice na lokalnoj razini na postojanje nekog novog zakonodavnog elementa te traže njegovo poštivanje. Na području zaštite prirode nalazimo se u procesu uspostave i uvođenja mreže Natura 2000, čemu je prethodila izrada nacionalne ekološke mreže. Zaštita prirode putem ovih mehanizama i dalje je na vrlo niskoj razini, više deklarativnoj te se najčešće svodi na zadovoljavanje zakonske forme pri čemu istinska zaštita prirode biva potisnuta pred ekonomskim ciljevima i kratkoročnom dobiti. Ipak, u svim strukturama se sve veći naglasak stavlja na planiranje upravljanja, transparentnost, evaluaciju rada i procjenu efikasnosti.

Okvir za djelovanje organizacija civilnoga društva u području zaštite okoliša i prirode

Područja djelovanja Sunca u ingerenciji su velikog broja ministarstava, zavoda i agencija što pruža brojne mogućnosti za djelovanje i financiranja. S druge strane ova složena struktura otežava komunikaciju i donosi dodatne napore u radu zbog čestih preklapanja i nejasnoća u nadležnostima.

Vrlo je izvjesno kako će parlamentarni izbori 2011. donijeti značajne promjene u strukturama vlasti, te se očekuju daljnja restrukturiranja ministarstava i agencija koje se bave pitanjima zaštite prirode i okoliša te raspodjele financijskih sredstava

Okruženje za djelovanje organizacija civilnoga društva (OCD-a)

Velik je broj i postojećih pravnih dokumenata kojima se regulira rad OCD-a, a mnogi zakoni, strategije i pravilnici su još uvijek u postupku donošenja. Na nacionalnoj razini, kao institucionalni okvir za potporu razvoju civilnoga društva djeluju Ured Vlade RH za udruge i Savjet za razvoj civilnoga društva te Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva. Sunce je putem predstavnika Zelenog foruma upoznato s radom Savjeta te ima mogućnosti utjecanja na njegov rad. Ipak, Ured za udruge ni Savjet još uvijek nemaju političku jačinu te njihov rad nije vidljiv među udrugama. S druge strane Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva značajno podupire rad udruga kroz osiguravanje financijske podrške, ali i kroz različita savjetovanja, edukacije i sl.

Slijedom pozitivnih promjena na nacionalnoj i lokalnoj razini primjećuje se postepeno otvaranje struktura vlasti prema organizacijama civilnoga društva i javnosti općenito te veća spremnost na uključivanje i suradnju. Ipak suradnja je i dalje nedovoljna i netransparentna što najveći dijelom proizlazi iz nerazumijevanja uloge i važnosti sudjelovanja civilnoga društva. Često su lokalne strukture vlasti zapravo potaknute na suradnju kroz aktivnosti koje zagovaraju nacionalne strukture vlasti i spomenute institucije. Godine 2007. potpisan je Sporazum o suradnji grada Splita i nevladinog, neprofitnog sektora s ciljem stvaranja djelotvornih mehanizama i standarda koji bi trebali unaprijediti međusektorsku suradnju istih. Na razini Splitsko-dalmatinske županije osnovan je Forum OCD SDŽ, koji je doprinjeo potpisivanju ovog Sporazuma i zalaže se za unaprjeđenje suradnje i položaja OCD-a.

Sudjelovanje javnosti u Hrvatskoj

U Hrvatskoj se još uvijek razvija demokratsko društvo koje se, između ostalog, temelji i na sudioničkoj (participativnoj) demokraciji u kojoj su građani subjekti ukupnih političkih i društvenih procesa. Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva (2006.-2011.) naglašava potrebu za savjetovanjem i sudjelovanjem građana, zainteresiranih inicijativa i organizacija civilnoga društva u definiranju, izradi, provedbi te vrednovanju javne politike. U skladu s time Vlada RH je 2009. godine donijela Kodeks savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata kojim se utvrđuju opća načela, standardi i mjere za savjetovanje sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata državnih tijela kojima se uređuju pitanja i zauzimaju stavovi od interesa za opću dobrobit. No u praksi, u Hrvatskoj se i dalje kvalitetno ne provodi savjetovanje između organizacija civilnoga društva i države u postupcima izrade zakona, drugih propisa i akata. Najveći dio mogućnosti sudjelovanja u izradi i utjecanja na kvalitetu odnosi se na strategije, zakone, nacionalne planove, dok je sudjelovanje u izradi provedbenih dokumenata poput pravilnika i uredbi još uvijek vrlo ograničeno. Često se bitni zakoni donose po hitnom postupku čime se onemogućava sudjelovanje zainteresirane javnosti. U slučajevima kad su OCD-i uključeni u savjetodavne procese, uključivanje je često formalno bez stvarnog interesa i volje za uzimanjem u obzir njihova mišljenja što je često potaknuto i nedostatkom kapaciteta za provedbu ovakvih procesa i ograničenjem vremena. Unatoč svemu navedenom ipak je uočljiv veći utjecaj OCD-a na javne politike u smislu sve većeg uključivanja te postupnog shvaćanja važnosti istog.

Osim kroz spomenuti Kodeks i u hrvatsko zakonodavstvo ugrađeni su mehanizmi koji omogućuju barem osnovnu razinu sudjelovanja u procesima izrada studija utjecaja na okoliš i strateških procjena utjecaja na okoliš planova i programa pri čemu potonje još uvijek nije u potpunosti zaživjelo u praksi. Zbog složenosti zakonodavnog sustava i slabe informiranosti građani rijetko pravovremeno reagiraju na razvojne planove i moguće probleme u okolišu. Također, komentari građana se najčešće ne uvažavaju, ovo se posebno odnosi na studije utjecaja na okoliš. Neuvažavanjem primjedbi građana pridonosi se njihovoj demotivaciji za buduće sudjelovanje što oslabljuje mogućnosti za jačanje ovih procesa u budućnosti.

Važnost demokratskih procesa i dalje je prepoznatljivija na nacionalnoj nego na lokalnoj razini, dijelom zbog procesa pristupanja Hrvatske Europskoj uniji i pritisaka međunarodne zajednice. OCD-i još uvijek više sudjeluju u procesima donošenja odluka na nacionalnoj nego na lokalnoj razini.

Nažalost, veliki broj radnih skupina osniva se zbog zadovoljavanja zahtjeva EU za konzultacijske procedure te sukladno s tim ne zažive u praksi, odnosno sastanu se tek jednom kako bi zadovoljili formu.

Unatoč izazovima broj primjera pozitivne prakse uključivanja javnosti i suradnje između sektora ipak je u porastu. Polako se u svim strukturama sve veći naglasak stavlja na konzultacijske procese, planiranje upravljanja, praćenje i procjenu efikasnosti te dolazi do standardizacije procesa i planova. Organizacije civilnoga društva sve više grade znanja, vještine i iskustvo u osmišljavanju i vođenju konzultacijskih procesa, a sve veći dio vladinog sektora uviđa prednosti ovakvog načina planiranja i donošenja odluka.

Trendovi u financiranju

Početak 2007. godine Sabor je izglasao Kodeks pozitivne prakse, standarda i mjerila za ostvarivanje financijske potpore programima i projektima udruga, ali se on na županijskoj i lokalnoj razini još uvijek ne provodi.

Sustav porezne politike je općenito loš za organizacije civilnoga društva, samo humanitarne organizacije imaju veće porezne olakšice. OCD-i za zaštitu okoliša se još uvijek kroz zakone ne percipiraju kao organizacije koje rade za opće društveno dobro. OCD-i koje se bave socijalnim i humanitarnim pitanjima imaju jače razvijenu potporu, naročito u lokalnim strukturama. Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva (2006.-2011.) naglašava važnost promjena u ovom području te su u tijeku procesi za utvrđivanje kriterija za opće društveno korisne organizacije čime bi se otvorile i mogućnosti za unaprjeđenje sustava porezne politike prema takvim organizacijama. Sve više se potiče socijalno poduzetništvo i samofinanciranje OCD-a. Položaj i mogućnosti OCD-a u okviru profitnog poslovanja i sustava PDV-a još uvijek su prilično nejasni te se organizacije teško odlučuju na iskorak u profitno poslovanje. Ovom doprinosi i trenutna percepcija javnosti o udrugama kao isključivo volonterskim i neprofitnim organizacijama te navika financiranja putem projekata i donacija.

Iako su u zadnje dvije godine Grad i Županija otvorili natječaje u okviru svojih resora ovi natječaji još uvijek nisu u skladu s Kodeksom pozitivne prakse, standarda i mjerila za ostvarivanje financijske potpore programima i projektima udruga te još uvijek nije jasan način i procedura izbora predloženih projekata kao ni visina cjelokupnog iznosa za financiranje. Ujedno nije razvijena mogućnost višegodišnje potpore nekom programu što je svakako otegotna okolnost.

Prema nekim predviđanjima donacije i sredstva iz privatnog sektora, bilo da je riječ o pojedincima ili poslovnim subjektima, će u budućnosti postati značajniji izvori financiranja organizacija civilnoga društva. Sve veći broj tvrtki teži društveno odgovornom poslovanju, ali je razina ove odgovornosti još uvijek niska. Područja i načini djelovanja donatora ovog tipa su često u koliziji s ciljevima Sunca. Najveći donatori privatnog sektora naše županije su ujedno i jedni od najvećih zagađivača. Donacije poslovnog sektora najčešće su usmjerene na socijalne i humanitarne OCD, većinom nisu financijski značajne, često su u obliku darivanja radnog vremena zaposlenika i teže promociji poslovanja poduzeća. Također, velika je konkurencija pristiglih projekata, traže se kontakti i veze te se ne financiraju stvarne potrebe već ono što ima „zanimljivu ambalažu“. S druge strane Sunce nema iskustva u sklapanju sponzorskih ugovora s privatnim sektorom. Zbog globalne i nacionalne ekonomske krize gotovo svi izvori financiranja za OCD su smanjeni, a naročito oni od strane ministarstava, lokalnih vlasti te privatnog sektora.

Hrvatska postiže određeni stupanj ekonomskog razvoja te posljedično mnogi donatori gube interes za ovo područje, a svoje djelovanje sele u manje razvijene zemlje istočne Europe. Znatne mogućnosti za financiranje nude predpristupni i strukturni fondovi EU. Sve veći je broj natječaja kojima se potiče regionalno povezivanje i razmjena iskustava, posebice između zemalja bivše Jugoslavije.

Uz navedeno u Hrvatskoj nema dovoljno povjerenja kao ni razvijene tradicije volontiranja ili financijskog podupiranja OCD-a. Udruga trenutno ne može računati na značajna sredstva od članarina ili pojedinačne donacije dok se volontiranje sve više razvija i vrednuje u društvu.

PARTNERI I DIONICI ORGANIZACIJE

Svojim djelovanjem Sunce je ostvarilo iznimno dobru suradnju s brojnim institucijama i pojedincima iz svih sektora društva.

Državna i lokalna uprava i institucije

Sunce održava kontakte i dobru suradnju s državnim tijelima te institucijama na lokalnoj i nacionalnoj razini. Na državnoj razini vrlo dobru i kontinuiranu suradnju ostvarili smo s **Državnim zavodom za zaštitu prirode**. Surađujemo i s **Ministarstvom kulture-Upravom za zaštitu prirode** te **Ministarstvom zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva**. **Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva** kontinuirano potpomaže rad i organizacijski razvoj Sunca.

Ostali dionici:

- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa
- Ministarstvo turizma
- Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja
- Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
- Ured za udruge
- Agencija za zaštitu okoliša
- Hrvatska gospodarska komora

Kroz nekoliko projekata i zajedničke aktivnosti razvili smo suradnju s javnim ustanovama za upravljanje parkovima prirode i nacionalnim parkovima; **PP Lastovsko otočje**, **NP Kornati**, **NP Brijuni**, **PP Telašćica**, **NP Mljet** te s obalnim županijskim **javnim ustanovama za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima**.

Ostali dionici:

- Upravni odjel za zaštitu okoliša i prostorno uređenje pri Splitsko-dalmatinskoj županiji
- Županijska razvojna agencija (RERA)
- Inspeksijske službe (priroda, okoliš, ribarstvo)
- Gradovi i općine na području Dalmacije

Na lokalnoj razini surađujemo s različitim službama pri Gradu Splitu posebice kroz aktivnosti vezane uz otpad, Zeleni telefon te obilježavanje različitih okolišnih datuma.

Sveučilišta i instituti

Sa sveučilištima i institutima surađujemo kroz partnerstvo na projektima (Sveučilište u Splitu, Sveučilište u Barceloni) ili istraživanjima. Ipak, najveći dio suradnje ostvarujemo s pojedincima, hrvatskim i međunarodnim znanstvenicima i stručnjacima. Kroz niz aktivnosti surađujemo i s drugim visokoobrazovnim institucijama.

Ostali dionici:

- Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb
- Fakultet prirodoslovno-matematičkih znanosti i odgojnih područja, Split
- Institut za turizam, Zagreb
- Institut za oceanografiju i ribarstvo, Split
- Ekonomski fakultet, Split
- Građevinski fakultet, Split

Odgojno obrazovne ustanove

Surađujemo s nizom škola na području Dalmacije, a posebno dobru višegodišnju suradnju imamo sa splitskim školama; srednjom **Prirodoslovno-tehničkom školom** te osnovnim školama **Marjan**, **Skalice** i **Ženskim đačkim domom**.

Organizacije civilnoga društva Republike Hrvatske

Kroz razmjenu informacija, razne akcije i zajedničko djelovanje razvijamo suradnju s brojnim udrugama. Povezanost s OCD-ima održavamo kroz članstvo i aktivno sudjelovanje u tijelima mreža udruga posebice **Zelenog foruma** i **Mreže zelenih telefona** te u okviru njih s udrugama **Zelena akcija** iz Zagreba i **Eko Pan** iz Karlovca te **Ekološkom udrugom Krka** iz Knina. Od 2006. do 2009. vodili smo Sekretarijat Zelenog foruma, a dugi niz godina smo dio Koordinacije.

U razdoblju od 2007.-2010. intenzivnija suradnja je ostvarena s udrugama s kojima smo provodili partnerske projekte kao što su **Plavi svijet** iz Lošinja, **Udruga studenata biologije BIUS** iz Zagreba, Hrvatska gorska služba spašavanja te **Udruga Zelena Istra** iz Pule s kojom smo zajednički proveli čak 3 EU projekta.

Na lokalnoj razini posebno dobro surađujemo sa **Udrugom MI** i **Društvom Marjan** iz Splita, aktivni smo i u **Forumu udruga Splitsko-dalmatinske županije**.

Ostali dionici:

- Franjo Košćec, Varaždin
- Zeleni Osijek, Osijek
- ZEO Nobilis, Čakovec
- Ekološka udruga mladih Pulentoda, Hvar
- Udruga Argonauta, Murter
- Društvo istraživača mora-20 000 milja, Split
- Udruga Eko Kvarner, Njivice
- Lijepa naša, Metković

- Divina Natura, Metković
- Društvo Marjan, Split
- Zeleni Dalmacije
- CEPOST
- Ronilački i biciklistički klubovi
- Udruge ribara
- Lokalne udruge na zaštićenim područjima

Civilni sektor s područja zaštite prirode i okoliša karakterizira velika dinamičnost u aktiviranju i stagniranju rada udruga, naročito na lokalnoj razni stoga je teško izlistati sve dionike iz ovog sektora.

Međunarodna suradnja

Osim na nacionalnoj održavamo i razvijamo dobru suradnju na međunarodnoj razini, posebice s **WWF**-om i to uredom WWF MedPO iz Rima s kojim imamo dugogodišnji partnerski odnos iza kojeg stoji niz uspješno provedenih zajedničkih projekata.

Na međunarodnoj razini povezanost održavamo i putem članstva u mrežama **CEEWEB** (Central and East European Working Group for Enhancement of Biodiversity, Budimpešta) i **EEB** (European Environmental Bureau, Bruxelles) te **MedPAN** (Mreža upravitelja morskih zaštićenih područja Sredozemlja). S navedenim mrežama imali smo suradnju kroz pojedinačne aktivnosti ili zajedničke projekte.

Ostali dionici:

- WWF ATW
- WWF MedPO Zagreb
- UNEP PAP/RAC (United Nation Environmental Program/Priority Action Programme Regional Activities Center)
- UNEP RAC/SPA (United Nation Environmental Program/Regional Activity Center for Specially Protected Areas)
- NOAA (National Oceanic and Atmospheric Administration, USA)
- ECNC - European Centre for Nature Conservation
- Greenpeace (ured u Beču i Budimpešti)
- IUCN - Beograd
- UNDP, GEF COAST Projekt
- UNDP, Zagreb
- Udruge s područja Balkana

Poslovni sektor

Sunce je uspostavilo suradnju s tvrtkom CIAN d.o.o. u zbrinjavanju otpadnih baterija koje se prikupljaju u našim spremnicima postavljenim u odgojno obrazovnim ustanovama. Suradujemo i s komunalnim poduzećem Čistoća d.o.o. iz Splita naročito kroz poticanje uspostave održivog postupanja s otpadom i organiziranja obilježavanja Dana planeta Zemlje. S tvrtkom PREVAL d.o.o surađivali smo prilikom promocije mjera za održivi turizam.

Kroz projekte i aktivnosti surađujemo s iznajmljivačima apartmana i vlasnicima malih turističkih objekata, turističkim zajednicama i agencijama te ronilačkim centrima.

IV SWOT ANALIZA

	SNAGE	SLABOSTI
UNUTARNJE	<ul style="list-style-type: none"> — kreativnost i motiviranost pojedinca — mladi, energičan kolektiv — različiti obrazovni profili zaposlenika — kvalitete zaposlenika: kreativnost, motiviranost, predanost, vjera, odgovornost — stečeno znanje i iskustvo (u pisanju i provođenju projekata, stručno znanje) — uhodana organizacijska struktura — svjesnost i volja za daljnjim razvojem organizacije — položaj ureda i opremljenost — dobra suradnja s različitim institucijama i organizacijama (međunarodnim, nacionalnim, lokalnim) — spremnost i sposobnost rada na svim koracima u poslu — stabilan i relativno visok proračun — tradicija (13 god.) — uredno vođenje financija — raznovrsnost izvora financiranja — mreža vanjskih suradnika — mreža volontera — prepoznati programi — uspješno i kvalitetno provedeni projekti — prepoznatljivost Sunca kao pouzdanog i relevantnog partnera u zaštiti prirode i okoliša 	<ul style="list-style-type: none"> — mali ured — mali broj zaposlenika u odnosu na programe — nedovoljna kvaliteta komunikacija među zaposlenicima (miješanje osobne i poslovne razine) — nedovoljan broj članova — nepostojanje programa za članove — nepromišljanje politike prema donatorima (poslovni sektor) — nedovoljna zastupljenost prema medijima — nedostatak protokola i „politika“ (dijeljenje podataka, znanja) — odlučivanje – tromost vezana za neuravnoteženost između „demokracije“ i „participacije“ — previše vremena se troši na donošenje i utvrđivanje ključnih odluka — neprepoznavanje bitnog i hitnog — nisu definirane uloge u donošenju odluka (unutar Upravnog odbora) — nadzorni odbor koji ne funkcionira — previše „tema“ koje bi htjeli pokrivati — izazov održivosti i kontinuiteta, fluktuacija ljudi — nedostatak dogovora o načinu odgovaranja na ad hoc aktualna pitanja u zaštiti okoliša što dovodi do nevidljivosti u javnosti — nepostojanje prepoznatljivog vizualnog identiteta — visokospecijalizirani volonteri
	PRILIKE	PRIJETNJE
VANJSKE	<ul style="list-style-type: none"> — izlazak na tržište i mogućnost komercijalizacije dijela usluga — prekogranična suradnja (prijenos znanja i iskustava na istok) — otvaranje novih partnerskih opcija za EU natječajne — nepostojanje konkurencije na razini Dalmacije — obaveza uključivanja NVO-a u konzultacijske projekte — postojanje nekretnina u vlasništvu države koje se mogu dobiti na korištenje — veći standardi zaštite okoliša i prirode u okviru EU — porast općeg interesa za zaštitu okoliša i prirode — mogućnost suradnje s gospodarskim sektorom — umreženost na nacionalnoj i internacionalnoj razini — otvaranje novih sustava financiranja namijenjenih održavanju i unapređenju sustava zaštite okoliša i prirode — stvaranje uvjeta za samofinanciranje 	<ul style="list-style-type: none"> — podcjenjivanje sposobnosti i mogućnosti NVO-a — percepcija NVO-a kao sektora koji svoje usluge nudi isključivo besplatno — konkurencija na nacionalnoj i regionalnoj razini — percepcija Sunca kao konkurencije od strane privatnog sektora — ekonomska kriza (zaštita okoliša i prirode nije prioritet) — zatvaranje postojećih sustava financiranja namijenjenih razvoju zaštite prirode i zaštite okoliša — „prljavi igrači“

VIZIJA, MISIJA, VRIJEDNOSTI I PRINCIPI DJELOVANJA

VIZIJA

Očuvana priroda i okoliš su temeljne vrijednosti društva, u kojem se gospodarenju pristupa kroz primjenu odrednica održivog razvitka.

Udruga Sunce je prepoznat partner građanima, državnim institucijama i znanstvenim krugovima u zaštiti prirode i okoliša te promociji održivog razvoja na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini.

MISIJA

Misija **Sunca** je aktivno doprinijeti zaštiti okoliša i očuvanju prirode, a ostvarujemo je:

- poticanjem sudjelovanja javnosti,
- educiranjem i informiranjem s ciljem promjena vrijednosti i ponašanja,
- istraživanjem u svrhu stvaranja podloga i smjernica za mjere zaštite i učinkovitije djelovanje,
- zagovaranjem odgovornih načina upravljanja i gospodarenja na temelju odrednica održivog razvoja.

Svoj rad temeljimo na sljedećim vrijednostima i principima djelovanja

- **Dosljednost** ostvarujemo predanošću viziji, misiji i ciljevima organizacije te nastojeći primjenjivati principe održivog razvoja u svakodnevnom životu.
- **Odgovornost** organizacije temeljimo na znanju i činjenicama te stručnom interdisciplinarnom pristupu istovremeno potičući samoinicijativnost i kreativnost pojedinaca. Kao odgovorna neprofitna organizacija svoj rad i rezultate činimo dostupnim javnosti.
- **Suradnja** je vrijednost koju njegujemo unutar i izvan organizacije. Potičemo povjerenje i dijalog među dionicima, a rad same organizacije temeljimo na timskom radu, poštivanju različitosti stavova i ideja te nenasilnom djelovanju.
- **Uspješnost** za nas znači da potičemo promjene i ostvarujemo ciljeve, a članovi tima postižu zadovoljstvo u radu, izgrađuju sebe kroz posao te njeguju kvalitetne međuljudske odnose.

CILJEVI, KLJUČNE AKTIVNOSTI I POKAZATELJI POSTIGUĆA ZA RAZDOBLJE OD 2011. DO 2016.

STRATEŠKI CILJEVI

1. **Doprinijeti očuvanju prirodnih resursa Hrvatske osobito mora**
2. **Promovirati principe i prakse koji doprinose zaštiti prirode, okoliša i održivom razvoju**
3. **Povećati znanja i vještine o pitanjima zaštite prirode, okoliša i održivog razvoja**

STRATEŠKI CILJ 1. DOPRINIJETI OČUVANJU PRIRODNIH RESURSA HRVATSKE OSOBITO MORA

SPECIFIČNI CILJ 1.1. Unaprijediti upravljanje prirodnim resursima te zaštićenim i/ili ugroženim područjima, staništima i vrstama

Aktivnosti

- 1.1.1. Sudjelovanje i podrška u izradi i provedbi planova upravljanja i akcijskih planova u zaštiti prirode i prirodnih resursa
- 1.1.2. Priprema i sudjelovanje u seminarima (biogeografskim) i konzultacijskim procesima za uspostavu mreže NATURA 2000 u RH
- 1.1.3. Organizacija radionica, treninga, studijskih putovanja i seminara sa svrhom umrežavanja, razmjene iskustava, suradnje i jačanja kapaciteta u zaštiti prirode i prirodnih resursa
- 1.1.4. Poticanje zainteresirane javnosti i nadležnih tijela različitih sektora (poljoprivreda, ribarstvo, turizam, prostorno planiranje) na uključivanje u donošenje odluka i razvoja standarda vezanih uz zaštitu prirode i prirodne resurse

Ključni pokazatelji uspjeha

- Povećano učešće predstavnika različitih sektora u procesima sudjelovanja u donošenju planova i primjeni standarda u odnosu na prethodno razdoblje
- Povećana primjena principa dobre prakse i konzultacijskih procesa u donošenju, provedbi te praćenju provedbe planova upravljanja i akcijskih planova u odnosu na prethodno razdoblje
- Uključenost Sunca u procesima planiranja u zaštiti prirode i upravljanju prirodnim resursima u područjima koje Udruga identificira kao prioritarna

SPECIFIČNI CILJ 1.2. Provoditi istraživanja i izrađivati stručne podloge za unaprjeđenje upravljanja prirodnim resursima

Aktivnosti

- 1.2.1. Kartiranje vrsta i staništa te praćenje stanja prirode
- 1.2.2. Provođenje socio-ekonomskih i drugih relevantnih istraživanja
- 1.2.3. Razvoj i izrada alata za inventarizaciju vrsta i staništa, praćenje stanja prirode, te identifikaciju prijetnji biološkoj raznolikosti (baze podataka, web stranice, priručnici i sl.)
- 1.2.4. Jačanje volonterskog programa Sunca u svrhu razvoja kapaciteta za prikupljanje podataka i praćenje stanja bioraznolikosti
- 1.2.5. Razvoj suradnje s nacionalnim i međunarodnim institucijama i stručnjacima

Ključni pokazatelji uspjeha

- Povećan fondus kartiranih vrsta i staništa i kvaliteta digitalne dokumentacije za potrebe planiranja i prezentacije
- Dostupnost novih alata za inventarizaciju vrsta i staništa te praćenje stanja prirode
- Povećan broj obučeni volontera za prikupljanje podataka i praćenje bioraznolikosti
- Preporuke i nalazi istraživanja i stručnih studija koriste se kao podloga za unaprjeđenje upravljanja prirodnim dobrima

STRATEŠKI CILJ 2. PROMOVIRATI PRINCIPLE I PRAKSE KOJI DOPRINOSE ZAŠTITI PRIRODE, OKOLIŠA I ODRŽIVOM RAZVOJU

SPECIFIČNI CILJ 2.1. Sudjelovati u kreiranju i promicanju provedbe odgovorne javne politike zaštite prirode, okoliša i korištenja prirodnih dobara

Aktivnosti

- 2.1.1. Sudjelovanje u izradi i provedbi strateških dokumenata i zakonskih akata iz područja zaštite prirode, okoliša, korištenja prirodnih dobara i djelovanja OCD-a
- 2.1.2. Praćenje provedbe zakonodavstva vezanog uz informiranje i sudjelovanje javnosti te aktivno uključivanje u relevantne procese i javne rasprave
- 2.1.3. Umrežavanje, razmjena iskustava i informacija te zajedničko djelovanje sa institucijama i organizacijama koje su aktivne na području djelovanja Sunca (Zeleni forum, MedPAN, EEB, CEEWEB i dr.)
- 2.1.4. Periodična izrada i objava mišljenja i/ili stajališta o pitanjima javne politike s područja djelovanja Sunca („position statement/policy paper“)
- 2.1.5. Kontinuiran planski nastup prema medijima i ključnim dionicima uz periodične ciljane sastanke za stavljanje fokusa na važna pitanja

Ključni pokazatelji uspjeha

- Broj i kvaliteta zajedničkih inicijativa domaćih i međunarodnih organizacija
- Broj izrađenih policy papera, mišljenja, prijedloga i komentara o relevantnim temama i dokumentima dostupnih široj javnosti i ciljanim skupinama te njihovo korištenje od strane donositelja odluka

- Povećana vidljivost i utjecaj Sunca u kreiranju javnih politika

SPECIFIČNI CILJ 2.2. Povećati informiranost i sudjelovanje javnosti u pitanjima zaštite okoliša, očuvanja prirode te primjene principa održivog razvoja

Aktivnosti

- 2.2.1. Informiranje javnosti te educiranje ciljanih skupina o nacionalnim i međunarodnim zakonskim okvirima vezanim uz informiranje i sudjelovanje javnosti u procesima donošenja odluka
- 2.2.3. Pružanje podrške građanima u tematskim pitanjima vezanim za djelovanje udruge te pravima na informiranje i sudjelovanje u pitanjima zaštite prirode, okoliša i održivog razvoja
- 2.2.4. Promoviranje koncepata za održivi razvoj grada Splita putem zagovaranja u medijima i lokalnim strukturama vlasti te pružanjem podrške lokalnim inicijativama.

Ključni pokazatelji uspjeha

- Povećana dostupnost relevantnih informacija različitim ciljanim skupinama u odnosu na prethodno razdoblje putem medija, edukacije i drugih sredstava informiranja
- Povećan broj poziva građana na Zeleni telefon, poduzetih radnji i postotak riješenih slučajeva u odnosu na prethodno razdoblje
- Broj i kvaliteta zajedničkih lokalnih inicijativa

SPECIFIČNI CILJ 2.3. Unaprijediti provedbu održivog gospodarenja otpadom na razini grada Splita i Dalmacije

Aktivnosti

- 2.3.1. Educiranje i informiranje jedinica lokalne samouprave (JLS) o odrednicama održivog gospodarenja otpadom
- 2.3.2. Zagovaranje i pokretanje pravnih postupaka prema strukturama vlasti za provedbu zakonodavstva vezanog uz održivo gospodarenje otpadom
- 2.3.3. Suradnja s gradskim komunalnim poduzećima, koncesionarima i ovlaštenim tvrtkama za uspostavu i provedbu sustava odvojenog prikupljanja otpada

Ključni pokazatelji uspjeha

- Poboljšanje primjene principa održivog gospodarenja otpadom (više mogućnosti za odvojeno prikupljanje otpada u gradovima i općinama te udio otpada prikupljenog na taj način)
- Broj sustava odvojenog prikupljanja otpada u JLS-ima uspostavljenih uz inicijativu Sunca

SPECIFIČNI CILJ 2.4. Promovirati principe održivog razvoja u turizmu

Aktivnosti

- 2.4.1. Razvoj, promoviranje i pozicioniranje EkoPartner-a, programa okolišno odgovornog upravljanja malim turističkim objektima
- 2.4.2. Kontinuirana provedba programa EkoPartner

2.4.3. Poticanje razvoja novih ponuda održivog turizma

Ključni pokazatelji uspjeha

- Povećana vidljivost programa EkoPartner među dionicima (partneri i turisti) i prepoznavanje EkoPartnera u sustavu eko označavanja u RH
- Povećan broj članova EkoPartnera koji uspješno zadovoljavaju kriterije u odnosu na prethodno razdoblje
- Broj novih ponuda održivog turizma uspostavljenih uz inicijativu Sunca

STRATEŠKI CILJ 3. POVEĆATI ZNANJA I VJEŠTINE O PITANJIMA ZAŠTITE OKOLIŠA, OČUVANJA PRIRODE I ODRŽIVOG RAZVOJA

SPECIFIČNI CILJ 3.1. Povećati pristup široj javnosti informacijama, znanjima i vještinama vezanim uz koncepte održivog razvoja, očuvanja prirode i okoliša

Aktivnosti

- 3.1.1. Organiziranje javnih događanja (obilježavanje okolišnih datuma, izložbe, projekcije filmova, okrugli stolovi, tribine i sl.)
- 3.1.2. Izrada i distribucija informativno-edukativnih materijala (tiskani, audio materijali, audiovizualni, web stranice, info staze i sl.)
- 3.1.3. Poticanje medija i doprinos povećanju zastupljenosti tematika održivog razvoja, zaštite okoliša i prirode u medijima
- 3.1.4. Organiziranje informativno-edukativnih aktivnosti za ciljane skupine (ribari, poljoprivrednici, djelatnici u turizmu, turisti i sl.)
- 3.1.5. Razrada koncepta te pronalaženje adekvatnog prostora i financijskih sredstava za Centar za edukaciju, istraživanje i promociju principa održivog razvoja

Ključni pokazatelji uspjeha

- Povećana vidljivost projekata, aktivnosti i stavova Sunca u lokalnim i nacionalnim medijima u odnosu na prethodno razdoblje
- Povećan broj korisnika aktivnosti i materijala Sunca u odnosu na prethodno razdoblje
- Uspostavljen Centar za edukaciju, istraživanje i promociju principa održivog razvoja

SPECIFIČNI CILJ 3.2. Povećati zastupljenost sadržaja o zaštiti okoliša, očuvanju prirode i održivom razvoju u odgojno-obrazovnim ustanovama

Aktivnosti

- 3.1.1. Redovito unaprjeđenje i dorada sadržaja postojećih edukativnih aktivnosti Sunca i razvijanje novih modela edukacije za osnovne i srednje škole
- 3.1.2. Pružanje usluga edukacije za učenike i nastavnike osnovnih i srednjih škola te odgajatelje u predškolskim ustanovama na području Dalmacije
- 3.1.3. Izdavanje edukativnih pomagala i njihova promocija među odgojno-obrazovnim djelatnicima i

relevantnim institucijama

3.1.4. Unaprjeđenje suradnje s odgojno-obrazovnim ustanovama u smislu redovite izrade planova uključivanja učenika i nastavnika u edukativne aktivnosti za pojedinu školsku godinu i definiranja sporazuma o suradnji

3.1.5. Utvrđivanje modela i mogućnosti provedbe stručne prakse srednjoškolaca i studenata te promoviranje Sunca među visokoobrazovnim ustanovama kao resursnog centra za njenu provedbu

Ključni pokazatelji uspjeha

- Povećan broj uključenih odgojno-obrazovnih ustanova i korisnika u odnosu na prethodno razdoblje
- Broj kontinuiranih i formaliziranih suradnji s odgojno-obrazovnim ustanovama
- Uspostavljena kontinuirana stručna praksa srednjoškolaca i studenata

POTREBNI RESURSI I KAPACITETI ZA POSTIZANJE CILJEVA

Financiranje u razdoblju 2011.-2016.

Financiranje Sunca temelji se na manjim jednogodišnjim projektima koji su uglavnom financirani putem lokalnih i nacionalnih izvora, većim međunarodnim višegodišnjim projektima te višegodišnjoj institucionalnoj potpori Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva. Proračun za cjelokupnu organizaciju donosi se za jednu godinu unaprijed u odnosu na tekuću godinu. Budući da 2012. godine istječe Institucionalna potpora i višegodišnji međunarodni projekt, Sunce treba tijekom 2011. i 2012. godine uložiti značajne napore u pronalaženje financijskih sredstava kako bi se osigurali sredstva za rad u 2013. i 2014. godini. Ovo je naročito važno jer u tom periodu nećemo moći primati institucionalnu potporu Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva zbog obvezne dvogodišnje stanke. Stoga ćemo nastaviti pratiti natječaje za projekte međunarodnih donatora, posebice Europske komisije i predpristupnih fondova. Bitno je da do pristupanja EU Sunce razvije dobru financijsku, upravljačku i stručnu strukturu kao i prepoznatljivost kako bi bili konkurentni prilikom natjecanja za fondove EU za zemlje članice i prekograničnu suradnju. Prednosti Sunca su veliko iskustvo u međunarodnim projektima te široka mreža suradnika i partnera.

Do 2016. godine, a posebice u periodu 2011. i 2012. godine prioritet će biti pronalazak i razvoj novih dugoročnih izvora financiranja te uspostava i pokretanje planiranog samofinanciranja. Također je potrebno uložiti znatnije napore za ostvarivanje financiranja rada kroz poslovni sektor. Dosadašnja iskustva i trendovi u Hrvatskoj ne ukazuju na značajnije mogućnosti financiranja putem članarina. Međutim, i dalje ćemo ulagati u povećanje članstva koje je od iznimne važnosti za vidljivost i utjecaj organizacije, pa tako i članarina u budućnosti može postati važniji izvor financiranja.

Stabilnije i veće prihode potrebno je osigurati za Zeleni telefon. Ovo je usluga koja se pokazale od velike važnosti za Sunce u smislu pružanja direktne podrške građanima u pitanjima zaštite okoliša, otvorenosti organizacije te povezanosti s građanima i stvarnim problemima u zajednici. Potrebno je uspostaviti jaču suradnju s poslovnim sektorom, pronaći osnovu za ostvarivanje sufinanciranja Zelenog telefona te osigurati višegodišnje financiranje od strane lokalnih vlasti (Grad, Županija i dr.). Preuzimanje koordinacije Mreže Zelenih telefona također je jedan od mogućih načina daljnjeg jačanja Zelenog telefona.

Mogući izvori financiranja:

Državne institucije

- Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa
- Ministarstvo kulture
- Ministarstvo turizma

- Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja
- Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva
- Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
- Ured za udruge Vlade RH
- Državni zavod za zaštitu prirode
- Javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjima

Institucije na lokalnoj i županijskoj razini

- Grad Split
- Splitsko-dalmatinska županija
- Dubrovačko-neretvanska županija

Gospodarski sektor

- Zagrebačka banka d.d.
- Hrvatska pošta
- Splitska banka d.d.
- Parkovi i nasadi d.o.o.
- CIAN d.o.o.
- Ostalo

Međunarodne institucije i fondacije

- Europska unija
- WWF (WWF ATW, putem partnerstva i fondacija poput MAVA)
- MATRA
- UNDP COAST
- UNDP kroz druge projekte (GEF, GEF small grants programme)
- UNEP RAC/SPA
- UNEP PAP/RAC
- Critical Ecosystem Partnership Fund
- European Fund for the Balkans

Samofinanciranje i razvoj društvenog poduzetništva

Kako bi smanjili svoju ovisnost o projektima i donatorima, osigurali nužan udio sufinanciranja za pojedine natječaje te financirali nepredviđene troškove različitih aktivnosti jedan od ciljeva je iznalaženje mogućih izvora samofinanciranja. Sunce je s ciljem planiranja i što uspješnije provedbe samofinanciranja kroz 2010. i početkom 2011. provelo niz radionica i sastanaka kako bi procijenili organizacijsku spremnost te mogućnosti pojedinih ideja za samofinanciranje. Naznake za moguće načine samofinanciranja pokazale su se tijekom prethodnog razdoblja u vidu pružanja usluga (edukacije, treninzi, izrada studija itd.). Također, na održanoj strateškoj radionici je ponovno potvrđen veliki interes svih zaposlenika za osnivanjem Centra za edukaciju, istraživanje i promociju principa održivog razvoja kao značajnog koraka u ostvarivanju ciljeva Sunca, ali i izvora samofinanciranja (pružanje usluga unutar Centra).

Namjera je da Centar dio svojih aktivnosti usmjeri na odgojno-obrazovne ustanove u vidu organizacija radionica, predavanja, škola u prirodi. U narednom periodu provesti će se razrada idejnog koncepta, pronalaženje adekvatne lokacije za Centar, pregovori s ključnim akterima, prikupljanje dokumentacije i priprema financijskog plana u svrhu osiguravanja potrebnih sredstava.

Prethodno, u 2011. godini bit će dovršen Plan samofinanciranja koji će i detaljnije obraditi gore utvrđene korake nužne za osnivanje Centra.

U međuvremenu, u okviru jednogodišnjeg programa pružanja treninga i mentorstva za društveno poduzetništvo od strane NESsT-a, čija je provedba započela u ožujku 2011. godine razvit ćemo studiju izvedivosti i poslovni plan za jednu od tijekom programa odabranih ideja društvenog poduzetništva (osmišljavanje i vođenje konzultacijskih procesa u zaštiti prirode, posebice vođenja izrade planova upravljanja, provođenje usluga edukacije iz područja Obrazovanja za održivi razvoj i zaštitu okoliša i prirode u odgojno obrazovnim ustanovama te osnivanje Centra za edukaciju, istraživanje i promociju principa održivog razvoja).

Ciljevi organizacijskog razvoja

Kontinuirano ulaganje u organizacijski razvoj od ključne je važnosti za održavanje efikasnosti i kvalitete rada. Planirane su aktivnosti u okviru dolje navedenih prioriternih područja rada. Paralelno će Sunce težiti pronalasku sredstva za nastavak provođenja SOKNO-a, kako bi se osigurali visoki standardi rada organizacije na svim područjima kvalitete.

Razvoj upravljačkih i izvršnih struktura Udruge Sunce

Budući da Sunce kao nevladina organizacija prima potporu javnog sektora očekuje se da pokazuje visok stupanj odgovornosti što podrazumijeva i organizaciju dobrog i transparentnog upravljanja koje razdvaja upravne i izvršne strukture. U narednom strateškom periodu planira se uspostaviti vanjski Upravni odbor od istaknutih stručnjaka te mehanizmi za njegovo učinkovito djelovanje.

Temeljem već utvrđenih potreba za formiranjem izvršne strukture i programskom raspodjelom odlučenom na strateškoj radionici utvrđena je nova sistematizacija radnih mjesta koja uključuje opis radnih mjesta i pozicija trenutnih zaposlenika kao i predviđanja potreba za radnim mjestima u narednom razdoblju u cilju provedbe Strateškog plana. Donošenje odluke o usvajanju nove sistematizacije radnih mjesta, uspostava učinkovite izvršne strukture i usklađivanje s postojećim regulacijskim dokumentima Sunca predviđa se u 2011. godine te predstavljaju nužan korak za uspostavu vanjskog UO i njegovo kvalitetno funkcioniranje. Uvođenje svih gore navedenih razvojnih promjena reflektirati će se na moguće promjene Statuta i drugih pravnih dokumenta Sunca te će se eventualno ukazati potreba za donošenjem novih (npr. definiranje politike konflikta interesa).

Usklađivanje programskih aktivnosti i uspostava sustava evaluacije

Potrebno je uskladiti programske aktivnosti Sunca sa zaključcima donesenim prilikom izrade ovog Plana. Realizacija specifičnih ciljeva i aktivnosti predviđenih strateškim planom u narednom razdoblju provodit će se u okviru dva programa; Zaštita prirode te Zaštita okoliša i održivi razvoj. Do promjena u programskoj organizaciji došlo je zbog preklapanja aktivnosti među programima, niskih proračuna pro-

grama Otpad, Centar znanja i Zeleni telefon u odnosu na program Zaštite prirode, nejednakih razina aktivnosti i djelovanja zbog čega su i nejednake razine odgovornosti voditelja programa. Stoga je odlučena nova tematska programska raspodjela pri čemu će se metode edukacije i informiranja, istraživanja, lobiranja i zagovaranja, pružanja podrške građanima i dalje koristiti kroz oba programa. Istaknuta poveznica između dvaju programa su edukacija i rad na politikama. Kako bi što bolje planirali nove aktivnosti i postigli što veću učinkovitost potrebno je uspostaviti i integrirati sustav kvantitativne i kvalitativne evaluacije svih projekata, programa i strategije organizacije.

Stabilizacija tima i unaprjeđenje ljudskih potencijala

Potrebno je daljnje ulaganje u znanja vezana uz upravljanje te financijsko poslovanje posebice ukoliko se ostvare planirani oblici samofinanciranja. Također je potrebno povećati broj zaposlenika s iskustvom i znanjem upravljanja EU projektima. Paralelno će trebati jačati znanja i stručnost zaposlenika u području djelovanja Sunca. Tijekom narednog razdoblja potrebno je održati stabilnost i kontinuitet zaposlenika čemu će doprinijeti očekivano povećanje broja zaposlenika na neodređeno vrijeme s trenutno 2 na 4 zaposlenika. Ključno je postići stabilan tim od 5-6 zaposlenih tijekom višegodišnjeg perioda. Kako bi se unaprijedila kvaliteta rada zaposlenika, poboljšala komunikacija unutar tima, te postavili temelji za odluke o sustavu motiviranja zaposlenika kojeg je također potrebno razviti u narednom razdoblju, u 2011. započet će se sa provedbom godišnje evaluacije zaposlenika. S obzirom na definirani optimum organizacije, potrebno je razraditi mogućnosti i utvrditi potreban vremenski period za zapošljavanje 2-3 nove osobe za potencijalna radna mjesta voditelja projekta, edukatora, asistenta na programu i analitičara javnih politika čime bi se ukupan broj zaposlenih povećao na 8-9. Također, razvijati ćemo suradnju s postojećim vanjskim suradnicima te proširiti suradnju s još nekoliko u skladu s potrebama.

Izgradnja resursnih kapaciteta

Tijekom proteklog strateškog razdoblja utvrđeno je da postojeći ured Sunca zbog svojih prostornih kapaciteta onemogućava provođenje pojedinih aktivnosti poput održavanja sastanaka s više sudionika, daljnje zapošljavanje, rad sa članovima i volonterima u uredu, edukativne radionice, otvaranje knjižnice za korištenje širem krugu građana, njena daljnja promocija i širenje. Stoga je u narednom razdoblju potrebno pronaći veći uredski prostor na odgovarajućoj lokaciji ili dodatan prostor u blizini postojećeg ureda koji će omogućiti provođenje navedenih aktivnosti, povećanje broja zaposlenika te općenito kvalitetniji rad Sunca.

U međuvremenu postojeći ured, iako prostorno nedostatan, nalazi se na povoljnoj lokaciji u centru grada što omogućuje lakšu komunikaciju i veću dostupnost građanima. Brz razvoj komunikacijskih tehnologija donosi nove i unaprjeđuje postojeće mogućnosti u načinu rada, no postoje i određeni izazovi u njegovoj organizaciji, primjerice organizacija i vrednovanje rada izvan ureda. Osnivanje Centra za edukaciju, istraživanje i promociju principa održivog razvoja dodatno će doprinijeti resursnim kapacitetima Sunca pri čemu se veliki dio različitih projektnih aktivnosti može odvijati u Centru.

Unaprjeđenje komunikacije i odnosa s javnošću

U tijeku je izrada komunikacijske strategije Sunca za čiju provedbu očekujemo da će doprinijeti efikasnijoj komunikaciji s javnosti i većoj vidljivosti rada. U okviru komunikacijske strategije definirat će se aktivnosti informiranja i uključivanja članova, razvoja podržavajućeg i aktivnog članstva i upravljanja članstvom. Također, paralelno se radi na izradi novog vizualnog identiteta i redizajnu internet stranice Sunca.

Popis provedenih projekata, izvora financiranja i visine odobrenih financijskih sredstava od 1998. do 2011.godine

PROJEKT	NOSITELJ	DONATOR	GODINA	ODOBREN IZNOS
Zeleni telefon	Sunce	Grad Split	2000.	17.200,00 kn
Pregled stanja vodenih staništa na otocima Splitsko-dalmatinske županije	Sunce	Vladin ured za udruge	2000.	62.900,00 kn
Out of the Blue: Planting the seeds of Conservation. Dalmatian islands Eco-regional Action Programme/Preparatory Phase	Sunce	WWF	2001.	45.000,00 CHF
Program edukacije mladih iz područja ekologije i zaštite okoliša	Sunce	Grad Split	2001.	22.900,00 kn
Program edukacije mladih iz područja ekologije i zaštite okoliša	Sunce	Zagrebačka banka	2001.	10.000,00 kn
Biocenoška istraživanja vodenih staništa na otocima Splitsko-dalmatinske županije	Sunce	Vladin ured za udruge	2001.	40.000,00 kn
Zajedno za okoliš regije	Zelena Istra	Regionalni centar zaštite okoliša	2001.	1.518,00 €
Mreža Zelenih telefona	Zelena Istra	Vladin ured za udruge	2001.	15.400,00 kn
Responsible Tourism and conservation of biodiversity in the Med	Sunce	WWF	2001.	40.000,00 CHF
Out of the Blue- Eco-regional Conservation and Responsible Tourism in Croatia	Sunce	WWF	2002.	\$107.781,00
Responsible tourism in Croatia	Sunce	WWF	2002.	33.168,00 CHF
Vikend mora i Sunca	Sunce	Foundation open society institute	2002.	\$2.150,00
Responsible Tourism:Development of communications on tourism and nature conservation in Dalmatia	Sunce	WWF	2003.	1.400,00 CHF
Edukacija i ekologija	Sunce	Grad Split	2003.	24.000,00 kn
Strengthening the Green Phone Network	Zelena Istra	Europska unija	2003.	5.801,00 €
Building capacity for sustainable natural resource use on Dalmatian Islands	Sunce	WWF	2004.	\$10.690,00
Responsible Tourism:Development of communications on tourism and nature conservation in Dalmatia	Sunce	WWF	2004.	3.064,00 CHF

PROJEKT	NOSITELJ	DONATOR	GODINA	ODOBREN IZNOS
Responsible tourism in Croatia: Stakeholders Participation & Partnerships development	Sunce	WWF	2004.	21.160,00 CHF
Zelena energija za otoke	Sunce	Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva	2004.	57.486,00 kn
Partnership in Nature Protection within EU Integration	Daphne Institute	Europska unija	2004.	9.000,00 €
Regionalni info-centar Udruge za zaštitu okoliša Sunce	Sunce	Ministarstvo zaštite okoliša - MZOPUG	2004.	45.000,00 kn
Mreža Zelenih telefona u istraživanju i usporedbi EU i hrvatskih standarda u gospodarenju otpadom	Ekološko društvo PAN	Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva	2004.	28.200,00 kn
Strength Green Forum for Green Croatia	Sunce	AED	2005.	86.382,00 kn
Raising public awareness for implementing sustainable management of bathing areas in Croatia	Sunce	Europska unija	2005.	39.804,24 €
Zelena patrola Marjana	Sunce	Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva	2005.	14.850,00 kn
Nacionalna platforma udruga za praćenje europskih integracija na području očuvanja prirode i zaštite okoliša	Sunce	Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva	2005.	145.250,00 kn
Responsible tourism: Development of communications on tourism and nature conservation in Dalmatia	Sunce	WWF	2005.	18.000,00 €
Responsible tourism: Croatia – Communication&Scientific support to the establishment of an MPA in Lastovo	Sunce	WWF	2005.	23.000,00 €
Across the Waters: Phase 3; Implementing organic farming on the island Vis	Sunce	WWF	2005.	10.000,00 €
Zeleni telefon	Sunce	SD županija	2005.	15.000,00 kn
Mreža Zelenih telefona u istraživanju i usporedbi EU i hrvatskih standarda u gospodarenju otpadom	Ekološko društvo PAN	Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva	2005.	28.200,00 kn
Otpad- Od nužnog zla do korisnog dobra	Sunce	Ministarstvo zaštite okoliša - MZOPUG	2005.	92.900,00 kn
Institucionalna potpora za stabilizaciju Udruge 2006.-2008.	Sunce	Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva	2005.	446.700,00 kn
Sunce za djecu – projekt odgoja i obrazovanja za prirodu i okoliš	Sunce	Zagrebačka banka	2006.	30.000,00 kn
Sunce za djecu – projekt odgoja i obrazovanja za prirodu i okoliš	Sunce	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa	2006.	40.000,00 kn
Upoznajmo herpetofaunu PP Biokovo	Sunce	Park prirode Biokovo	2006.	7.608,00 kn
Istraživanje vidre u Dalmaciji	Sunce	Državni zavod za zaštitu prirode	2006.	37.150,00 kn
Bioraznolikost Dalmacije-upoznajmo danas da imamo sutra	Sunce	Ministarstvo kulture	2006.	30.000,00 kn

PROJEKT	NOSITELJ	DONATOR	GODINA	ODOBREN IZNOS
Zeleni telefon	Sunce	SD županija	2006.	25.000,00 kn
Zeleni telefon-nazovi za Split	Sunce	Grad Split	2006.	40.000,00 kn
Mreža Zelenih telefona u istraživanju i usporedbi EU i hrvatskih standarda u gospodarenju otpadom	Ekološko društvo PAN	Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva	2006.	28.200,00 kn
Good Governance and the Rule of Law in Croatian Environmental Policy	Zelena akcija	Europska unija	2006.	5.143,00 €
Responsible tourism: Croatia – Communication&Scientific support to the establishment of an MPA in Lastovo	Sunce	WWF	2006.	29.000,00 €
Otpad- Od nužnog zla do korisnog dobra	Sunce	Ministarstvo zaštite okoliša - MZOPUG	2006.	50.000,00 kn
Methodological Manual for Sustainable Coastal Tourism Development: the ICZM Approach, monitoring plaža	Sunce	UNDP; PAP/RAC	2007.	\$2.000,00
Spreading the Green phone network	Ekološko društvo PAN	Regionalni centar zaštite okoliša	2007.	6.000,00 kn
Croatia-Rural Development through the Rejuvenation of Traditional Natural Resource Use in Croatia	Sunce	WWF	2007.	28.140,00 €
Accross the Waters Phase V-Sustainable Development of the Nature Park Lastovo Archipelago"	Sunce	WWF	2007.	10.000,00 €
Jačanje sektora civilnog društva za zaštitu mora u Hrvatskoj	Sunce	Europska unija	2007.	107.645,28 €
Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka	Sunce	Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka	2007.	30.000,00 kn
IPA Pantan	Sunce	PMF Zagreb	2007.	33.800,00 kn
Centar znanja	Sunce	SD županija	2007.	25.000,00 kn
Zeleni telefon	Sunce	SD županija	2007.	20.000,00 kn
Kampanja o odvajanju otpada za otok Brač	Sunce	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, FZOEU	2007.	20.000,00 kn
Razvoj mreže volontera za inventarizaciju podmorja Jadrana	Sunce	Ministarstvo kulture	2007.	40.000,00 kn
Environmental Areas of Value and Archaeological Sites - SEA-EAS	Prirodoslovno matematički fakultet Sveučilišta u Splitu	Europska unija	2007.	147.783,06 kn
Otpad-Od nužnog zla do korisnog dobra	Sunce	Ministarstvo zaštite okoliša - MZOPUG	2007.	50.000,00 kn
Sunce za djecu – projekt odgoja i obrazovanja za prirodu i okoliš	Sunce	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa	2007.	30.000,00 kn
Mobilizacija javnosti za sudjelovanje u postupcima procjene utjecaja na okoliš	Zelena Istra	Europska unija	2007.	20.358,08 €

PROJEKT	NOSITELJ	DONATOR	GODINA	ODOBREN IZNOS
Waste management in Split Dalmatia County-legal requirements and practice	Sunce	European Fund for Balkan	2008.	14.997,00 €
Zeleni telefon	Sunce	SD županija	2008.	50.000,00 kn
Centar znanja	Sunce	SD županija	2008.	40.000,00 kn
Desktop Study of Middle Adriatic	Sunce	Energetski institut "Hrvoje Požar"	2008.	20.000,00 kn
CEECEC - "CSO Engagement with Ecological Economics"	Universitat Autònoma de Barcelona	Europska unija	2008.	18.378,32 €
Zeleni telefon	Sunce	Grad Split	2008.	30.000,00 kn
Znanstvena analiza euroazijske vidre	Sunce	Državni zavod za zaštitu prirode	2008.	70.520,00 kn
Across the Waters: Life in Blue- Education for Marine Conservation	Sunce	WWF	2008.	9.440,00 €
Democracy in practise	Zelena Istra	Europska unija	2008.	30.981,96 €
Development of Eco sustainable program for tourism facilities in Croatia	Sunce	Europska unija; Ministarstvo turizma (40.000,00 Kn) ; Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (10.000,00 Kn)	2008.	90.501,30 €
Otpad-Od nužog zla do korisnog dobra	Sunce	Ministarstvo zaštite okoliša - MZOPUG	2008.	80.000,00 kn
Info-centar- Prava i mogućnosti građana u zaštiti prirode i okoliša	Sunce	Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva	2008.	127.210,00 kn
MedPAN South - Strengthening of the Marine Protected Areas Network in Croatia	Sunce	WWF	2008.	525.560,00 €
Zeleni telefon	Sunce	Grad Split	2009.	30.000,00 kn
Upoznajmo i očuvajmo naše morsko blago	Sunce	Ministarstvo kulture	2009.	35.000,00 kn
Izrada stručne studije o morskoj bioraznolikosti akvatorija uz značajni krajobraz na sjeverozapadnom djelu Dugog otoka u okviru projekta SIPA (Strengthening of Institutions for Protected Areas - SIPA)	Sunce	Razvojna agencija Zadarske županije	2009.	73.238,00 kn
Centar znanja	Sunce	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa	2009.	20.000,00 kn
Otpad-Od nužog zla do korisnog dobra	Sunce	Ministarstvo zaštite okoliša - MZOPUG	2009.	40.000,00 kn
Marine Natura 2000 Sites in Split-dalmatia County/Morska Natura 2000 područja u Splitsko-dalmatinskoj županiji	Sunce	MATRA	2009.	116.836,00 kn
Akcijski plan zaštite vidre Lutra lutra; radna skupina	Sunce	Državni zavod za zaštitu prirode	2009.	2.570,00 kn
Institucionalna potpora za stabilizaciju Udruge 2010.-2012.	Sunce	Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva	2009.	325.620,00 kn

PROJEKT	NOSITELJ	DONATOR	GODINA	ODOBREN IZNOS
Zeleni telefon	Sunce	SD županija	2010.	15.000,00 kn
Zeleni telefon	Sunce	Grad Split	2010.	20.000,00 kn
Obilježavanje Međunarodne godine biološke raznolikosti 2010	Sunce	UNDP; COAST projekt	2010.	69.996,00 kn
Marine Natura 2000 Sites in Split-dalmatia County/Morska Natura 2000 područja u Splitsko-dalmatinskoj županiji; sufinanciranje	Sunce	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Splitsko-dalmatinske županije	2010.	13.000,00 kn
Program okolišno odgovornog upravljanja malim turističkim objektima- EkoPartner u Splitsko-dalmatinskoj županiji	Sunce	SD županija	2010.	8.000,00 kn
Centar znanja	Sunce	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa	2010.	35.000,00 kn
Znanje za pravovremeno sudjelovanje	Sunce	Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva	2010.	43.700,00 kn
Institucionalna potpora za stabilizaciju Udruge 2010.-2012.	Sunce	Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva	2010.	293.058,00 kn
Promocija programa Centar znanja, Otpad i Zeleni telefon	Sunce	Hrvatska pošta	2010.	9.300,00 kn
Business Cooperation and Skills Improvement for the Development of Outdoor Tourism	Hrvatska gorska služba spašavanja	Europska unija	2011.	24.362,41 €
Partnership actions for biodiversity protection in Western Balkans	Mladi istraživači Srbije	Europska unija	2010.	6.000,00 €
Znamo kamo s našim otpadom	Sunce	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost	2011.	36.000,00 Kn

VIII PRILOG II

Organigram Sunca - trenutni kapaciteti i predviđanja

U organigramu su prikazana trenutna radna mjesta u Suncu (označeno smeđom bojom) kao potrebe u narednom razdoblju (označeno plavom bojom). U pojedinim slučajevima opis posla jedne osobe obuhvaća dva radna mjesta. Primjerice izvršna direktorica pola radnog vremena posvećuje poslovima upravljanja cjelokupnom organizacijom, a drugu polovicu radnog vremena posvećuje poslovima na vođenju programa zaštite okoliša i održivog razvoja.

